

מיכל, נילי, עומר (עומדים), אמנון, יהודית, רם ורותי מאוב
הילדים מוטרדים מעניין מותי, אבל לומדים להתמודד עם הבעיה

(המשך ממעמד 67)
משבר די גדול בגלל זה. הייתי מנהל חנו ווקני. בגלל המחלה נאלצתי להפסיק את עבודתי. עשיתי שגיאה ומיניתי את הסגן שלי במקומי. הוא לא התייחס אלי יפה. חשבתי שלמרות שאיני מסוגל לתפקד כמנהל, אשאר בצוות ההנהלה ואכלתי קצת קש. ואז גיליתי למעשה מי חבר שלי ומי לא. המחלה היא מסוגת טובה.

התפקיד הזה, של ראש-מנהל-מחקר-חקלאי, היה בשבילי מין ייעודי. מאז שעלה הליכוד לשלטון, החקלאות היא קסטרופה. היתה לי הרגשה שאני יודע איך לתקן הרבה דברים. התחלתי להזין דברים, ורעתי ורעים ויום אחרי שירדתי מכהונתי הפסקו להשקות את הורעים. וכל הנבטים הרכים קמלו. זה גורא כואב לי.

היו אנשים שניתקו אתך קשרים בגלל מחלתך?
כמעט שלא. היו כמה אנשים שהודו שלא היה להם נוח. חששו לפגוש בנו. אנשים שמחים בחלקם שפגע בהם אסון. הם פחדו שהפכנו לאנשים עצובים, מלג כוליים. יש כאלה שזה קורה אצלם. אצלנו זה לא כך. זה עד כדי כך לא כך, שלפעמים קורים לי דברים מצחיקים. באים אלי קולגות, סטודנטים, לתנות לפני צרותיהם, ואני אומר להם: ריבונ של עולם! אתם באים לבכתי אלי?
האם יש דברים שהפכו לך פחות חשובים?
לא באופן אבסולוטי. תמיד עשיתי דברים שרצתי לעשות. אף פעם לא דחיתי. לא נהגתי לומר: את זה בשאר לעת זיקנה. תמיד נהגתי מהחיים. ביליתי עם נשים יפות. השחלתי למצות את המכסימום מהחיים.

האם הפסקת להתרונן, מרוב רים כמחשבתך השמך גדול?
ממילא אף פעם לא התעסקתי בחשי בנות החשמל, אבל הסוד הוא להמשיך לחיות כאלו אין סוף. להמשיך להתעסק בדברים הנורמליים. למרות זאת, כש' החברה בבית פותחים טלוויזיה ומקללים, אני אומר להם: חברה, כעת זו הבעיה שלכם לא שלי.
האם חל שינוי בסדר העריכים שלך?
השינוי שחל אינו מהפכני. חשבי על אדם זקן בן שמונים. הוא יודע שימיו קצרים והוא מסתדר עם זה טוב.
האם אינך כועס, ממורמר, שואל את עצמך למה דווקא אני? למען האמת, לפעמים אני רואה כל מיני בהמות המגיעות לזיקנה מופלגת, ואני חושב לעצמי: לא היה מוזק אם המחלה הייתה עוברת אליהם. אך ברצתי נות, אל תשכחי שאני אדם יוצר. כמו שאני ממש אינוולדי, הצלחתי לכתוב ספר. אני נהנה מהחיים. יש לי מישפחה. אילו הייתי כבול לבית-חולים, אילו הייתי ערירי, הייתי רואה את החיים אחרת. זה משנה את כל המצב. היה לי דוד שהיה חולה אנוש. היה ערירי, וחי לבד בחדר עלוב. למולי מצבי טוב מולי דודי. אני מוקף במישפחה אהבת, חיי מלאי תוכן ועניין. במצבי אני, לולא היתה לי מיש-

מייוחד, אך הוא הרבה יותר משתלב מנילי. נילי היא טיפוס מיוחד במינו. יש לה הרצונות שלה.

למרות שהיא התחנכה בך ביתך?
מהבחינה הזאת היא דומה לכל ילדי. אך מפתיע אותי איך שאנשים נלחמים בתופעה הגורסת שהתנהגות היא תוצאה של גנטיקה.

הספר שלך, "זרימת חכמים", עוסק בגנטיקה...
כן, הרעיון לכתוב את הספר הסתובב אצלי בראש מאז 1970. זהו ספר עם הריון בן 12 שנה. אני גנטיקאי במקצועי, ועוסק בהשבת בעלי-חיים. לימדתי קורי-סיים בגנטיקה של האוכלוסיה, ונגעתי בשאלת הגנטיקה באבולוציה של בני האדם. הייתי עוסק במילחמה נגד כופי הדת.

קופי הדעת?
אם תרצי, או גם קופי הדעת זה טוב. הייתי ראש הליגה למניעת כפייה דתית, ואירגנתי הפגנות בירושלים נגד הכפייה הדתית. יחד עם זאת התעניינתי בנושא השרידה של עם ישראל. חשבתי על זה כגנטיקאי, כשהיה לי ברוך - ואני יודע שאני לא מקורי בזה - שמה שמחזיק אותנו, אותנו זה פער האיכות. אין לנו שום דבר השומר עלינו בעליונות מפני אויבינו, לבד מהאיכות. מה שמחזיק אותנו בחיים, בינתיים, הוא זה שמבחינה איכורית-חברתית אנהנו עולים עליהם.

אתה כותב כעת את סיפורך השני, ספר ההמשך ל"זרימת חכמים". האם לא עוברת בראשך מחשבה שעדיף למהר כדי להסיימך לגמור את הספר?
בטח, יחד עם זאת אני לא רוצה להור ציא דברים שאיני שלם איתם. אני פרפקציוניסט. וזהו השיקול הראשון אצלי, לא השיקול של חסר הזמן. אני מניח שהספר השני הוא במצב שאפשר להוציאו לאור גם בלעדי, ועורך טוב יצליח לעשות זאת. יש לי תוכניות לספר שלישי, אבל אני לא חושב שאצליח להוציא אותו לפועל. המחלה מתקדמת. עד עכשיו הסתדרתי עם הכליות שלי, אבל מאתמול אני זקוק לדיאליזה, ואי אפשר לדעת איפה זה יפגע בי היום או מחר - בלב, במוח.

הכנת תוכניות למישפחתך?
לא. אני רוצה לתכנן את חיי של אף אחד. מבחינה כלכלית דאגתי שהכל יהיה בסדר, שיהודית, שנשארת עם תמשת הילדים, לא תהיה מודאגת וטרודה בי בעיות כלכליות. אני מקווה שיהיה בסדר.

יש הומור שחור, אנשים מנבאים את מותם, כותבים צווי אית. מהו יחסך להומור הזה?
אני יודע? היום אני חיי מחר אני מת. את חושבת שזה מצחיק?

האם אתה חושב איזו הדי ווייה אתה רוצה, או מה יהיה כתוב על מצבתך?
לא. לא מעניין אותי מה יהיה אחרי שאמות. לא מעניינת אותי ההלוויה או המצבה. רק דבר אחד אני לא רוצה: לא רוצה שיהיו שם הדוסים הטובלכיים, אם כי אני יודע שכשהם יהיו שם, זה כבר לא יטרדי אותי. הדבר היחיד שניתן לעשות כדי למנוע מהדוסים לטפל בגורי פני, הוא למסור אותה למחקר. אנהנו כולנו, גם הילדים, חברים באגודה להשי תלות ותמנו את גופנו למדע. הגישה שלי אומרת: אני חיי היום, מחר לא אחיה, או מה שיהיה מחר לא איכפת לי.

אתה חושב לעיתים על חיים אחרי המוות? על העולם הבא?
מדוע המצאנו את העולם הבא? הייתי מוכרח להיכנס בספר לנושא של גן עדן.

יש גן עדן של מוסלמים, שהוא הרמון עם אלף נשים ויש גן עדן של יהודים, שלומדים בו גמרא, ויש גן עדן של הבראשית, שכל היום יושבים ומסתכלים בו על עצים יפים ואוכלים פירות.

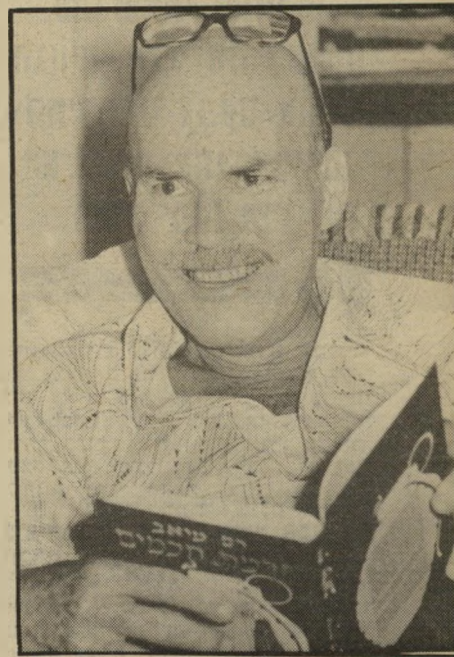
התחלתי לקרוא בתורה, והיה ברור לי שגן העדן המתואר שם הוא גן עדן של קופים, שאינם אנשים חושבים. ואז התחלתי לחשוב: כל החיים, כל השנים, אדם ניסה ליצור גן עדן כי האדם הוא מופלג. הוא יצר לעצמו גיהנום על האדמה וגם כשבני-אדם מתים הם הולכים לגיהנום, כי רובם חוטאים. לכן האדם המצוי לעצמו גן עדן אחרי המוות, והרי אין דבר מטומטם מזה, כי רק הטובים הולכים לגן עדן, ואם רק הטובים, אז סימן שיש סלקציה, ולעשות סלקציה לאנשים שעברו את גיל הרבייה, מה הטעם? זהו ביובוב, זה לא עובר לדור הבא. לכן זה חסר טעם. ולכן צריך לקחת את גן העדן של אחרי המוות ולהעביר אותו לפני המוות, ואז נבטל במחי יד אחת גם את הגיהנום שלפני המוות וגם את הגיהנום של אחרי המוות ולא יהיו יותר אנשים רעים. מה את א-מרת, אין הרעיון? זה הכל כתוב בספר שלי.

אילו כתבת את הרעיון הזה לפני שהלית, היית כותב אותו בך אותה צורה?
יכול להיות שלא. אני חושב באופן יותר פילוסופי.

שני ילדיך המאומצים, נילי ואמנון, הם שחורים. מדוע אימצת דווקא אותם?
אחרי שנולדו לנו עומר ויעל, יהודית לא נכנסה יותר להריון. רצינו עוד ילד ולא הלך לנו. פנינו ללישכת האימוץ ואמרו לנו: יש לכם שני ילדים, סתם ילד לא ניתן לכם. אבל הם אמרו שיש להם ילדה שאי-אפשר למצוא לה בית בגלל הצבע שלה. הראו לנו את נילי. התאהבנו בה ממש ראשון ולקחנו אותה הביתה.

לא השת מבטעות שיהיו דילדה שחורה בבית שבו הוריה ושני אחיה הווגרים הם? כננים?
החלטנו להתמודד עם זה. וזה לא נבע מטעמים אידיאולוגיים אלא באמת ובתמים בגלל שאהבנו את נילי. אמרנו ללישכה שאנחנו רוצים עוד ילד שחור, כדי שנילי לא תהיה יחידה מבחינת הצבע. ואז נכנסה יהודית להריון, ובורזמנית טילפנו לנו מהלישכה שיש להם עוד ילד עבורנו, שאמו יהודיה ואביו אמרי קאי שחור. הלכנו לראות את הילד ולקחנו אותו הביתה. והוא אמנון, שהוא ילד בלתי-רגיל. הוא ורותי, בתנו, הם בני אותו גיל, אמה של נילי גם היא היתה יהודיה, ישראלית, ואביה היה אפריקאי.

האם יש בעיות עם שני הילדים?
לא מבחינת הצבע. נילי היא שונה מאוד, אבל זה קורה גם כשהילד הוא יוצא חלציך. היא מאוד מיוחדת. יש לה אופי משלה. אמנון גם הוא טיפוס

מרוויין מואב וספרו "להספיק לפני המוות"

מואב עם אריאז שרון, ארגנתי הפגנות נגד כפייה דתית